

Sygn. akt: I C 239/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Monika Muszko - Adamczak
Protokolant:	protokolant sądowy Elżbieta Leszczewska

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2019 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa N. B.

przeciwko Skarbowi Państwa - (...)

w W.

o zapłatę

1. powództwo oddala;
2. nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa kasa Sądu Okręgowego w Gliwicach adwokatowi A. N. wynagrodzenie w kwocie 120 zł (sto dwadzieścia złotych) oraz 23 % VAT tj. łącznie 147,60 zł (sto czterdzieści siedem 60/100 złotych) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodowi;
3. odstępuje od obciążania powoda kosztami postępowania.

SSO Monika Muszko - Adamczak

Sygn. akt I C 239/17

UZASADNIENIE

Powód N. B., pozewem z dnia 19 kwietnia 2017 roku domagał się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego Skarbu Państwa – (...)w W. kwoty 100.000,00 zł tytułem odszkodowania za złe warunki odbywania kary pozbawienia wolności.

W uzasadnieniu zgłoszonego żądania powód podał, że w dniu 25 listopada 2003 roku rozpoczął odbywanie kary pozbawienia wolności, której koniec przypada na 22 września 2022 roku. W trakcie odbywania kary przebywał w bardzo złych warunkach gdzie nie przestrzegano przepisów związanych z zachowaniem standardów oświetlenia cel mieszkalnych, stosowano oświetlenie jarzeniowe neonowe, stosowano nadto dodatkowe osłony na oknach, co naraziło powoda na pogorszenie wzroku.

W odpowiedzi na pozew, pozwany Skarb Państwa, reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa - wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwany zgłosił zarzut przedawnienia roszczeń za okres osadzenia przypadający więcej niż trzy lata przed dniem wniesienia pozwu, wynikający z art.442¹ § 1 zd.2 k.c. W pozostałym zakresie pozwany wskazał na bezzasadność roszczenia, albowiem w jego ocenie brak jest odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Pozwany podniósł, że powód nie wykazał żadnej z okoliczności podniesionych w pozwie oraz aby na skutek działania reprezentantów Skarbu Państwa poniósł jakąkolwiek krzywdę czy szkodę, zaś wykazanie tych okoliczności, stosownie do art. 6 kc, spoczywa na powodzie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód N. B. od 25 listopada 2003 roku przebywa w różnych Aresztach Śledczych i Zakładach Karnych: w Areszcie Śledczym w G.: 25.11.2003r. – 31.05.2005r., 21.06.2007 – 16.05.2008r., 29.02.2016r. – 6.04.2016r., Areszt Śledczy w K.: 31.05.2005 r. - 21.11.2005 r., Zakład Karny w H.: 21.11.2005 r. - 21.06.2007 r., Areszt Śledczy w R.: 16.05.2008 r. - 26.08.2008 r., Zakład Karny nr.(...) we W.: 26.08.2008 r. - 22.10.2008 r., Zakład Karny nr.(...) w S.: 22.10.2008 r. - 04.02.2015 r., 25.02.2015r.- 18.09.2015r., 21.06.2016 r. - 20.10.2016 r., 17.02.2017 r. do chwili obecnej, Areszt Śledczy T.: 04.02.2015 r. - 25.02.2015 r., Zakład Karny w U.: 06.04.2016 r. - 20.06.2016 r., Zakład Karny w W.: 20.10.2016 r. - 17.02.2017 r.

Podczas odbywania kary w w/w jednostkach powód osadzony był zgodnie z wymogami kodeksu karnego wykonawczego oraz regulaminu organizacyjno-porządkowego. Oświetlenie zamontowane w celach mieszkalnych przed 2015 rokiem było oświetleniem dopuszczonym do ogólnego użytku, nie zagrażającym bezpieczeństwu użytkowników. Oświetlenie spełniało wymogi dotyczące natężenia oświetlenia dla cel mieszkalnych. Okna zamontowane w celach spełniały wymagania zawarte w § 57 ust 2 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. W większości jednostek nie były stosowane osłony na okna ograniczające dostęp światła dziennego, a w jednostkach, w których były one stosowane, spełniały normy wynikające z obowiązujących przepisów prawa. Nadto osadzony w trakcie odbywania kary miał zapewnione osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza oraz odpowiednią temperaturę.

dowody: korespondencja pomiędzy powodem, a przedstawicielami służby więziennej, zeznania świadka M. G., G. P., R. B., zeznania powoda, notatka służbowa z dnia 2 października 2017 roku (k.77 akt), notatka służbowa z 29 września 2017 roku i 2 października 2017 roku (k. 78-82 akt), pismo Zakładu Karnego w U. z dnia 2 października 2017 roku (k. 80-81 akt) oraz notatka służbowa z dnia 2 października 2017 roku (k. 83).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie przedstawionego w toku procesu materiału dowodowego. W zakresie ustaleń dokonanych w oparciu o dowody z dokumentów Sąd dał im wiarę, albowiem ich prawdziwość nie została zaprzeczona w trakcie procesu. W zakresie pozostałych ustaleń, Sąd oparł się na zgodnych logicznych, wzajemnie się potwierdzających dowodach osobowych. Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda w zakresie złych warunków w jakich powód rzekomo przebywał, albowiem są one sprzeczne ze zgromadzonym materiałem dowodowym, zwłaszcza z notatkami służbowymi oraz protokołami kontroli sanitarnych pozwanych jednostek, a także zeznaniami świadków. Świadczenie powoda również nie wskazało większych uchybień dotyczących warunków, w jakich przebywali w jednostkach penitencjarnych. Z powołanych wyżej dowodów w jednoznaczny sposób wynika, iż powód nie odbywał kary pozbawienia wolności w złych warunkach.

Sąd oddalił wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego albowiem powód nie przedstawił żadnej dokumentacji medycznej, świadczącej o pogorszeniu wzroku, nie wykazał tego faktu żadnymi innymi dowodami.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, iż zasadny jest zarzut przedawnienia, podniesiony przez stronę pozwaną. Zgodnie z art. 442 §1k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia. Powód w aresztach i zakładach karnych przebywa od 25 listopada 2003 roku. Skoro, w jego ocenie nastąpiło pogorszenie wzroku wskutek złego oświetlenia, z całą pewnością wiedział o domniemanej szkodzie oraz o podmiocie zobowiązanym do jej naprawienia. Z pozwem wystąpił dnia 19 kwietnia 2017 roku. Tak więc wszelkie roszczenia za okres do 19 kwietnia 2014 roku uległy przedawnieniu. Powód nie powołał żadnej okoliczności, która uniemożliwiła mu złożenie żądania i która uzasadniałaby uznanie, że zasady współzycia społecznego (art. 5 k.c.) sprzeciwiają się powołaniu na zarzut przedawnienia. Tym samym pozwany nie nadużył swego prawa, nie zachodzą też w sprawie żadne, wyjątkowe okoliczności, by można było zarzutu przedawnienia nie uwzględnić. Przepis art. 5 k.c. powinien być stosowany rygorystycznie i nie może, wyłączyszy sytuacje wyjątkowe, stanowić podstawy do korygowania skutków zaniedbań, których dopuściła się strona, prowadzących do przedawnienia roszczenia. Skorzystanie z uprawnienia podniesienia zarzutu przedawnienia jest działaniem w granicach prawa, z reguły świadczącym o realizacji służącego dłużnikowi prawa podmiotowego.

W pozostałym zakresie powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, z uwagi na niewykazanie szkody. Przepis art. 417 k.c. przewidujący odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa w przypadku wyrządzenia szkody przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej, podobnie jak w przypadku roszczeń opartych na art. 23 i 24 k.c. w związku z art. 448 k.c., dających podstawy do żądania zadośćuczynienia, jako przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa wskazują wystąpienie szkody, przez którą należy rozumieć tak uszczerbek o charakterze majątkowym, jak i niemajątkowym (krzywda), bezprawność rozumiana jako niezgodne z prawem działanie bądź zaniechanie oraz istnienie związku przyczynowego między określonym zachowaniem a szkodą. Zgodnie z ogólną regułą dowodową, wyrażoną w art. 6 k.c., powinność wykazania faktu naruszenia dóbr osobistych spoczywała na powodzie, podobnie jak wykazania związku przyczynowego pomiędzy bezprawnym zachowaniem zobowiązanego a zwiększeniem się potrzeb poszkodowanego lub zmniejszeniem widoków powodzenia na przyszłość. Bezprawne działanie pozwanego, jak wynikało z twierdzeń powoda, miało przede wszystkim polegać na nieprzestrzeganiu przepisów, związanych z zachowaniem standardów oświetlenia cel mieszkalnych, gdzie stosowano oświetlenie jarzeniowe neonowe oraz stosowaniem dodatkowych osłon na oknach.

W okresie od 19 kwietnia 2014 roku powód przebywał w Zakładzie Karnym w S., Areszcie Śledczym w T., Zakładzie Karnym w U. oraz Zakładzie Karnym w W.. We wszystkich tych jednostkach penitencjarnych oświetlenie spełniało normy dotyczące oświetlenia wnętrz. Pismem z dnia 2 października 2017 roku Zakład Karny w S. wskazał, że oświetlenie stosowane w celach spełniało i spełnia wszelkie normy, od 2016 roku w celach stosowane jest oświetlenie ledowe. Okna nie były i nie są zabezpieczone przesłonami. Pismem z dnia 29 września 2017 roku Areszt Śledczy w T. poinformował, że oświetlenie stosowane w celach spełniało wszelkie normy, a przesłony okienne zostały zamontowane zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 2003 roku. Zakład Karny w U. pismem z dnia 2 października 2017 roku oraz Zakład Karny w W. pismem z tego samego dnia również potwierdziły spełnianie wszelkich norm dotyczących oświetlenia cel oraz wskazały, że na terenie ich jednostek nie stosuje się przesłon okiennych. Tak więc każda cela mieszkalna w pozwanych jednostkach penitencjarnych była wyposażona zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, w odpowiednią ilość sprzętu kwaterekowego.

Podstawę prawną zgłoszonych w pozwie żądań stanowiły przepisy art. 23 w zw. z art. 24 w zw. z art. 448 k.c., zaś niezapewnienie odpowiednich warunków bytowych powód upatrywał przede wszystkim w nieprawidłowym oświetleniu oraz stosowaniu w oknach przesłon, które w następstwie spowodowały pogorszenie wzroku.

Dla oceny zasadności zawartego w pozwie żądania niezbędne było zatem ustalenie, czy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje na to, że strona pozwana dopuściła się naruszenia wymienionych w pozwie obowiązków oraz czy fakt ten spowodował pogorszenie stanu zdrowia powoda. Zgodnie z art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica

korrespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Art. 24 k.c. określa z kolei środki ochrony dóbr osobistych, wskazując że ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonania naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności aby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie, a na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. W zakresie żądania zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych cytowany art. 24 k.c. odsyła więc do przepisów o czynach niedozwolonych, w szczególności do art. 448 k.c., w myśl którego w razie naruszenia dobra osobistego Sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, m. in. odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Dodać należy, że podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa stanowi przepis art. 417 k.c., zgodnie z którym za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Przenosząc powyższe regulacje na grunt niniejszej sprawy wypada wskazać, że to na powódzie, jako żądającym ochrony dóbr osobistych spoczywał ciężar dowodu, iż dobra te zostały naruszone przez działania pozwanego Skarbu Państwa.

Mając na względzie poczynione wyżej rozważania, trzeba stwierdzić, że powód nie udowodnił, by w trakcie pobytu u pozwanego nie zapewniono mu podstawowych warunków bytowych oraz, by doszło w ten sposób do naruszenia jego dóbr osobistych. Zaoferowany przez powoda materiał dowodowy nie potwierdził zarzutów, odnośnie osadzenia go w warunkach nadmiernej uciążliwości, związanej z panującymi w areszcie warunkami.

Nie sposób także pominąć tego, że kara pełni w systemie społecznym funkcję sprawiedliwościową i zmierza do wyrównania swoistej krzywdy, jaką powód wyrządził popełniając przestępstwa. Innymi słowy, to że odbywając karę powód może mieć poczucie pewnego dyskomfortu jest właśnie istotą dolegliwości karnej i funkcją kary, jaka ma u niego wywołać przeświadczenie, że naruszanie ładu społecznego i prawnego zawsze będzie wiązać się z nieuchronną reakcją Państwa stojącego przeciw na straży tego ładu. W niniejszej sprawie stopień tych dolegliwości nie przekracza tego, co mieści się w istocie kary.

Mając powyższe na uwadze, z uwagi na niespełnienie przesłanek z art. 448 kc w zw. z art. 24 kc w pkt. 1 powództwo oddalono. W pkt. 2 przyznano adwokatowi powoda wynagrodzenie zgodnie z §8 pkt 6 rozporządzenia MS z 22.10.2015r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielanej z urzędu na podstawie § 14 pkt 26 Rozporządzenia MS z 3.10.2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielanej z urzędu.